

Đề bài

Lớp anh (chị) tổ chức một buổi hội thảo văn học về đề tài: “Người phụ nữ Việt Nam anh hùng bất khuất, trung hậu, đảm đang trong thơ ca và truyện, kí từ Cách mạng tháng Tám đến nay”. Anh (chị) hãy viết một bài dưới dạng nghị luận văn học để trình bày ý kiến của mình trong buổi hội thảo đó.

Bài làm

Từ thuở ấu thơ, ta được sinh ra và lớn lên trong vòng tay dịu hiền của mẹ. Đã có bao giờ chúng ta suy nghĩ về những người mẹ, những người phụ nữ Việt Nam, suy nghĩ để tự hào về những con người anh hùng bất khuất, trung hậu đảm đang. Nói điều ấy giúp ta là những nhà văn, nhà thơ, với tấm lòng trân trọng, triu mến, khắc sâu trong lòng người những hình tượng phụ nữ rất đẹp. Trong phạm vi đề tài chúng ta đang thảo luận, tôi chỉ xin nêu một vài ý kiến của người phụ nữ Việt Nam trong thơ ca và truyện, kí từ Cách mạng tháng Tám 1945 đến nay.

Ngược dòng thời gian, ta quay về những ngày tháng trong quá khứ. Đó là những ngày rộn ràng, tươi vui chào đón nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời. Vĩnh viễn chấm dứt từ nay những cuộc đời *tối đen như mực* của chị Dậu, chấm dứt những cảnh xót xa, buồn đau, những nỗi đau khổ thâm lặng của người phụ nữ:

*Con cò lặn lội bờ sông
Gánh gạo đưa chồng tiếng khóc nỉ non.*

(Ca dao)

Câu ca dao ấy đã đi vào quá khứ. Hiện tại, trong cuộc kháng chiến sục sôi mà toàn dân tộc đứng lên bảo vệ đất nước, giành độc lập, người phụ nữ Việt Nam đã thể hiện một cách cụ thể những đức tính “anh hùng bất khuất, trung hậu đảm đang” của mình. Chắc chắn chúng ta rất thú vị với hình ảnh “người con gái Bắc Giang” của nhà thơ Tố Hữu, một người con gái hết sức bình thường nhưng cũng rất đáng mến.

*Nhà em con bé con bông
Em cũng theo chồng đi phá đường quan.*

(Phá đường – Tố Hữu)

Người phụ nữ giờ đây không còn đầu tắt mặt tối, bị ràng buộc bởi hàng trăm công việc trong nhà mà đã biết tham gia vào việc chung, việc nước, việc nhà đều hoàn thành, để cho người chiến sĩ ra đi chiến đấu thêm yên tâm. Có một sự “hợp đồng” gắn bó giữa người ở lại và kẻ ra đi.

*Anh đang mùa thắng lợi
Lúa em cũng chín rồi*

(Thăm lúa – Trần Hữu Trưng)

Ngoài tiền tuyến, người chồng chắc tay súng bảo vệ đất nước, lập những chiến công, thêm nhiều thắng lợi thì ở hậu phương, người vợ lao động hăng say, sản xuất cho lúa thêm nặng hạt, khoai sắn thêm nhiều, góp phần nuôi quân đánh giặc.

Những bà mẹ nhắn nhủ người con:

*Tao bảo “Mày đi
Mày lo cho khỏe*

*Đừng nghĩ lo gì
Ở nhà có mẹ”.*

(Bà mẹ Việt Bắc – Tố Hữu)

Bà mẹ nhận đảm đang việc nhà để con yên lòng lo việc nước, nhận những công việc hậu phương thì đâu cùng tiền tuyến. Những người mẹ, những người vợ thật đáng kính phục và tự hào.

Trong thơ ca thời kháng chiến chống Pháp, người phụ nữ được nhắc đến nhiều, song trong truyện và kí còn ít. Cũng có thể là truyện, kí trong thời kì này chưa phát triển như về sau. Chúng ta có thể nói đến Mị trong *Vợ chồng A Phủ* của Tô Hoài, người con gái Mèo bước vào quãng đời mới từ cuộc sống đau thương, cực nhục của bao nhiêu tục lệ hà khắc, của chế độ nô lệ tàn nhẫn, cuối cùng giác ngộ và đi theo cách mạng.

Khác với Mị là cô Thơm (*Bắc Sơn* – Nguyễn Huy Tưởng). Thơm là vợ một tên Việt gian nhưng tình cảm của cô với du kích thật đáng quý. Từng hạt muối, tấm chăn, Thơm dành với cách mạng, dũng cảm vạch mặt tên Việt gian – chồng cô, khi dẫn dẫn giặc Pháp đến khu du kích.

Mị, Thơm và những người phụ nữ khác đã giác ngộ cách mạng trong kháng chiến chống Pháp. Mỗi người một hoàn cảnh khác nhau nhưng đều có chung tình yêu nước, khao khát muốn đóng góp vào cuộc chiến đấu chung.

Đến với văn học trong giai đoạn miền Bắc tiến hành xây dựng chủ nghĩa xã hội và miền Nam đấu tranh giải phóng, thống nhất nước nhà, hình tượng người phụ nữ trong thơ văn càng mang lại cho tôi nhiều xúc động.

Đó là “đội quân tóc dài” từng làm quân thù khiếp đảm bởi những cuộc đấu tranh chính trị, đội ngũ trùng điệp những người mẹ, người chị dũng cảm đi đầu trong cuộc đấu tranh của làng nước quê mình. Gây xúc động sâu xa cho tôi là chị Lí, “người con gái Việt Nam” mà:

Điện giật, dùi đâm, dao cắt, lửa nung

Không giết được em, người con gái anh hùng!

(Người con gái Việt Nam – Tố Hữu)

Những thủ đoạn tra tấn man rợ, tàn khốc của kẻ thù hung bạo đều trở nên bất lực. Chị Lí là một người con gái bình thường song song chị tiềm tàng sức mạnh to lớn của lòng yêu nước, lòng căm thù giặc. Chúng ta cũng không lấy làm ngạc nhiên khi nhà thơ thốt lên.

Em là ai? Cô gái hay nàng tiên?

Em có tuổi hay không có tuổi

...

Thịt da em hay là sắt là đồng?

(Người con gái Việt Nam – Tố Hữu)

Chúng ta đều đã hiểu tại sao người con gái ấy lại ẩn chứa một nghị lực và ý chí phi thường như vậy. Có gì lạ đâu, khi nhìn ra lí tưởng, khi nung nấu một ý chí phi thường, người con gái ấy đã vượt qua tất cả những thử thách, đón đầu.

Tôi cũng đã được đọc bài thơ *Tám ảnh* của nhà thơ Tố Hữu:

*O du kích nhỏ giương cao súng;
Thằng Mĩ lênh khênh bước cúi đầu.
Ra thế! To gan hơn bèo bọng
Anh hùng đâu cứ phải mày râu!*

Một bài thơ đã vẽ nên một cảnh tượng buồn cười, một cô du kích Việt Nam nhỏ bé áp giải thằng Mĩ cao lớn. Đầu cần tìm thấy chất anh hùng của người phụ nữ ở đâu xa, tự bản thân bài thơ đã nói lên điều đó. Nhà thơ khẳng định anh hùng đâu chỉ là các bậc *mày râu* mà còn là những người con gái giản dị như cô du kích. Bài thơ làm tôi liên tưởng đến câu thơ của nữ sĩ Hồ Xuân Hương khi qua đền Sầm Nghi Đống:

*Vì đây đôi phận làm trai được
Thì sự anh hùng há bấy nhiêu!*

Cuộc chiến đấu ác liệt diễn ra trên quê hương miền Nam trong đó toàn thể mười bốn triệu nhân dân miền Nam đều là chiến sĩ. Người phụ nữ miền Nam tiễn chồng ra trận, tiễn con lên đường chiến đấu không chỉ là lời nhắn nhủ, hứa ở lại sản xuất tốt, mà còn lời hứa cùng hợp đồng nổ súng, diệt giặc. Chị Út Tịch, người phụ nữ anh hùng, đã *chia lửa* với đồng chí chồng trong chiến đấu. Sự kết hợp hài hòa giữa tình cảm vợ chồng và tình đồng chí thật đáng khâm phục (*Người mẹ cầm súng* – Nguyễn Thi)

Người phụ nữ Việt Nam anh hùng, gan góc nhưng cũng là người hết sức đôn hậu dịu dàng. Đọc *Hòn Đất* của Anh Đức, ta làm sao quên được mẹ Sáu, khăn rằn vắt vai, thím Ba Ú... trong những cuộc đấu tranh chính trị, bằng tay không, và lí lẽ làm cho *những mũi súng lần lượt chúc xuống đất*, làm sao quên được chị Sứ “người con gái miền Nam đã một lần sinh ra, ngóng trông, chung thủy”. Chị Sứ yêu chồng, thương con, thiết tha tình đồng chí, xóm làng và chị Sứ dũng cảm *đá thốc cái micro trong tay thằng thiếu úy* rồi hi sinh anh dũng. Còn biết bao nhiêu người mẹ người vợ như thế nữa.

Bản khoản trần trở trong hàng ngàn áp chiến lược với dây thép gai, với hàng trăm thủ đoạn dã man, xảo quyệt, người phụ nữ vẫn giữ trọn tâm lòng với cách mạng. Son sắt với lòng tin, người phụ nữ kiên quyết không viết vào lá đơn “li khai với người chồng tập kết”.

*Lũ quỷ ập vào dí súng bên hông
Chị vẫn ngồi nghiêm trước tờ giấy trắng*

(*Trước tờ giấy trắng* – Giang Nam)

Những bà mẹ âm thầm nuôi giấu những đứa con thân yêu chiến đấu cho dân tộc: *Buồng Mẹ – buồng tim – giấu chúng con* (Tố Hữu).

Làm sao có thể kể hết những chiến công thầm lặng, những mất mát hi sinh của người phụ nữ Việt Nam trong những ngày tháng đau thương đầy máu và nước mắt dưới bàn tay giặc Mĩ.

Tôi thực sự khâm phục những người phụ nữ “anh hùng bất khuất, trung hậu, đảm đang” ở miền Nam thành đồng và cũng hết sức quý trọng hình tượng người phụ nữ trong văn học viết về công cuộc xây dựng ở miền Bắc xã hội chủ nghĩa. Những cô gái tuổi đôi mươi lao vào công cuộc dựng xây bằng sức lực, trí tuệ tuổi thanh xuân đâu chỉ trong chiến đấu mới đòi hỏi tinh thần dũng cảm mà trong lao động cũng cần phải có đức tính ấy. Trong tiểu thuyết *Bão biển* của Chu Văn, đề ngăn chặn dòng nước mặn hung hãn tràn lên phá hủy thành quả của hàng ngàn công lao động, những thanh niên nam nữ đã lấy thân mình chống đỡ khúc đê bị vỡ. Tiêu biểu cho những thanh niên ấy là Ái. Cô bị ngất vì uống quá nhiều nước biển, song Ái không hề quan tâm đến bản thân mình, cô chỉ hỏi xem khúc đê bị vỡ ra sao. Đó là tinh thần quên mình vì việc chung.

Phong trào hợp tác hóa nông nghiệp ở miền Bắc diễn ra những cuộc đấu tranh quyết liệt giữa tư tưởng, lối làm ăn cũ và tư tưởng lối làm ăn mới. Trong cuộc đấu tranh này đã xuất hiện nhiều nhân tố tích cực. Đó là Châm (*Cái sân gạch* – Đào Vũ), một cô gái trung hậu, giàu tình cảm và đặc biệt là đấu tranh rất thẳng thắn với tư tưởng lạc hậu của lão Am, cha cô. Châm sôi nổi xúc tác trong công việc chung của hợp tác xã. Đó là một con người mới.

Trong *Buổi sáng*, Nguyễn Thị Ngọc Tú đã giới thiệu với chúng ta cô Mơ, chủ nhiệm hợp tác xã. Mơ cũng hết sức lo lắng cho vụ lúa, tất cả ngược xuôi vì việc chung. Đó còn là một cô gái có tình cảm cao đẹp. Cô yêu Cồn, song không lấy làm buồn khi Cồn xung phong vào Nam chiến đấu. Đó là con người biết đặt hạnh phúc chung lên trên hạnh phúc riêng nhỏ bé.

Trong chiến đấu, trong lao động sản xuất, người phụ nữ Việt Nam đã phát huy được những khả năng quý báu của mình. Chúng ta tự hào về những người mẹ, người chị của mình, những người quên mình vì hạnh phúc của người thân.

Người mẹ, người chị Việt Nam mang dáng dấp của người phụ nữ Đông phương với vẻ đẹp chung, đồng thời mang những nét riêng của phụ nữ Việt Nam. Yêu chồng, thương con, dịu dàng, trung hậu với xóm làng, mỗi người phụ nữ là một người mẹ, người vợ đôn hậu, chung thủy, tần tảo, đảm đang. Đó là truyền thống của phụ nữ Việt Nam. Song “giặc đến nhà đàn bà cũng đánh”, người phụ nữ Việt Nam cũng sẵn sàng cầm gươm, cầm súng đánh đuổi bọn xâm lăng khi chúng đặt chân lên mảnh đất này.

Tôi tự hào về những người mẹ, người chị và tôi đã hiểu người nhiều hơn qua cuộc sống và qua văn học. Những bài thơ, những câu chuyện viết về

me, về chị chúng ta làm ta yêu hơn những con người thân thuộc đó. Người phụ nữ Việt Nam thân mật, gần gũi và cũng có tầm vóc lịch sử. Đâu thiếu những gương phụ nữ anh hùng từ trước tới nay.

Tóm lại thơ ca và truyện, kí từ sau Cách mạng tháng Tám đến nay đã xây dựng thành công hình tượng người phụ nữ. Tám chữ vàng “anh hùng bất khuất, trung hậu đảm đang” Bác tặng rất xứng đáng với phụ nữ Việt Nam. Thơ ca, truyện, kí đã xây dựng hình tượng phụ nữ xoay quanh những đức tính ấy, những người giáp mặt kẻ thù không hề nao núng, sắt thép bạo lực không khuất phục nổi, những người đảm đang việc nước, việc nhà.

Nhìn chung, nói về đề tài “Người phụ nữ Việt Nam anh hùng bất khuất, trung hậu, đảm đang trong thơ ca và truyện, kí từ Cách mạng tháng Tám đến nay”, chúng ta có dịp tìm hiểu sâu hơn về con người và tâm hồn Việt Nam thể hiện ở người phụ nữ. Những ý kiến trên chỉ trình bày một vài nét khái quát, tất nhiên cùng các ý kiến khác, chúng ta mong càng hiểu sâu hơn vấn đề trên.